Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Технологія прийняття управлінських рішень

Шифр та назва спеціальності
232 Соціальне забезпечення

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Управління в сфері соціального забезпечення

Кафедра
Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна (301)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), Вибіркова

Семестр
10

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Грибко Ольга Владиславівна
Olga.Grybko@khpi.edu.ua
Кандидат наук з державного управління, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені академіка І.А. Зязюна НТУ «ХПІ». Стаж наукової роботи – 16 років. Автор понад 35 наукових праць. Провідний викладач дисциплін: Державна соціальна політика, Національна безпека у сфері соціального захисту, Технологія прийняття управлінських рішень, Європейські студії, Економічна психологія (2021-2023 рр., англ.мовою), Конфліктологія (англ.мовою), Методологія організації наукових досліджень (англ.мовою), Політична психологія (англ.мовою), Психологія безпеки людської діяльності (англ. мовою).
Детальніше про викладача на сайті кафедри

Загальна інформація

Анотація

Під час вивчення дисципліни студент має отримати навички здійснення управлінського аналізу, виявляти низку проблем у процесі прийняття та реалізації управлінських рішень, а також знаходити шлях вирішення останніх, спираючись на знання факторів впливу на процес прийняття управлінських рішень.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами необхідних знань і навичок з управлінського аналізу, пошуку шляхів вирішення проблем у процесі прийняття та реалізації управлінських рішень.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
СК5. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.
СК8. Здатність оптимізувати процеси прийняття управлінських рішень у вирішенні питань соціально-економічної допомоги мало захищених категорій населення.
СК9. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.
ФК1. Здатність забезпечувати управління соціальними процесами та функціонування системи надання соціальних послуг у територіальній громаді.

Результати навчання

РН8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.
ПРН1. Визначати мету, напрямки, форми і методи управління соціальною роботою у територіальній громаді.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Наявність знань та навичок з питань добору та аналізу інформації, розуміння загальної парадигми управлінської діяльності сучасного керівника.
Попередні дисципліни - Основи інформаційно-аналітичної діяльності керівника соціального закладу, Філософія управління.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Технологія прийняття управлінських рішень» є:
- словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою);
- дослідницькі (теоретичний аналіз наукових джерел, створення власного соціального проєкту);
- практичні (практичні вправи);
- гейміфікація (ділові ситуаційні ігри);
- групові (творчі групи, робота в малих групах, робота в парах).

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Сутність та класифікація управлінських рішень
1. Сутність прийняття управлінських рішень. 2. Вимоги до управлінських рішень. 3. Умови та рівні прийняття управлінських рішень. 4. Основні етапи розробки та прийняття управлінських рішень. 5. Класифікація управлінських рішень. 6. Системний та ситуаційний підходи до прийняття управлінських рішень. 7. Простір управлінського рішення. 8. Функції управлінських рішень.
Тема 2. Моделі прийняття управлінських рішень
1. Моделювання як метод дослідження, етапи аналітико-модельних досліджень. 2. Класична модель прийняття управлінських рішень. 3. Адміністративна модель прийняття управлінських рішень. 4. Види аналізу проблем. 5. Методи обґрунтування управлінських рішень. 6. Моделі прийняття рішень (класична, ірраціональна, поведінкова). 7. Відповідальність при прийнятті управлінських рішень. 8. Креативність як основа виробітку нестандартних (унікальних) рішень.
Тема 3. Класифікація методів прийняття управлінських рішень
1. Кількісні та якісні методи прийняття управлінських рішень та їх види.
2. Логіко-формалізовані методи прийняття рішень. 3. Теоретико-ігрові методи. 4. Експертні оцінки в системі евристичних методів.
Тема 4. Інформаційні технології для прийняття управлінських рішень

1. Інформаційні системи як основа інформаційної підтримки автоматизації процесів прийняття управлінських рішень. 2. Класифікація інформаційних систем. 3. Інформаційні системи підтримки прийняття управлінських рішень. 4. Техніки візуалізації при прийнятті управлінських рішень.

Тема 5. Інформаційно-комунікаційне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень

1. Етапи інформаційного забезпечення прийняття рішень. 2. Поняття "інформація", "комунікація", "інформаційно-комунікаційне забезпечення". 3. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень. 4. Джерела управлінської інформації.

Тема 6. Людський фактор і психологічні аспекти прийняття управлінських рішень

1. Місце людського фактору у процесі прийняття рішень. 2. Особливості стилів прийняття управлінських рішень. 3. Неформальні аспекти розробки рішень. 4. Людина як суб'єкт прийняття управлінських рішень. 5. Модель мислення людини, що приймає рішення, та фактори впливу на неї. 6. Рефлексія та прийняття рішень. 7. Самосвідомість та воля: вплив на прийняття управлінських рішень. 8. Проблематизація як форма прийняття рішень.

Тема 7. Управлінський аналіз: поняття, принципи та основні елементи

1. Підготовка управлінських рішень в системі управління. 2. Аналіз, облік, і контроль: визначення. 3. Роль і зміст управлінського аналізу в управлінні організацією. 4. Принципи управлінського аналізу. 5. Функціональний аналіз. 6. PEST-аналіз. 7. ПриМ-аналіз та GAP-аналіз. 8. SWOT-аналіз.

Тема 8. Прийняття рішень у сфері управління персоналом

1. Визначення потреби організації в персоналі та шляхів його залучення. 2. Принципи добору персоналу при прийнятті рішень. 3. Управлінські рішення щодо формування вимог до претендентів. 4. Управлінські рішення щодо професійної діяльності працівників. 5. Управлінські рішення у сфері мотивації.

Тема 9. Середовище прийняття управлінських рішень

1. Поняття середовища прийняття управлінських рішень та його різновиди. 2. Прийняття рішень за умов визначеності. 3. Прийняття рішень за умов невизначеності та конфліктів. 4. Прийняття рішень за умов ризику. 5. Управління з урахуванням ситуаційних центрів.

Тема 10. Планування та реалізація управлінських рішень, контроль за їх провадженням

1. Планування в прийнятті управлінських рішень. 2. Організація в прийнятті управлінських рішень. 3. Портфель управлінських рішень. 4. "Дерево" цілей та ієрархія управління організацією. 5. Реалізація управлінських рішень: складові, вимоги, методи. 6. Реалізація управлінських рішень та мотивація персоналу. 7. Контроль, облік і аналіз процесів реалізації управлінських рішень. 8. Стратегічний контролінг.

Тема 11. Методологічні підходи до розробки управлінських рішень

1. Актуальність методології в системі прийняття управлінських рішень. 2. Натуралістичний та системно-діяльнісний методологічні підходи. 3. Системний підхід. 4. Методологічні основи оцінки ефективності прийняття управлінських рішень.

Теми практичних занять

Тема 1. Сутність та класифікація управлінських рішень

Обговорення теми, Класифікація власних важливих/управлінських рішень.

Тема 2. Моделі прийняття управлінських рішень

Обговорення теми, Побудова дерева проблем для соціальної ситуації.

Тема 3. Класифікація методів прийняття управлінських рішень

Обговорення теми, Використання методу сценаріїв для підготовки конкретного управлінського рішення.

Тема 4. Інформаційні технології для прийняття управлінських рішень

Обговорення теми, характеристика технічного прогресу для прийняття управлінських рішень у сфері соціального забезпечення.

Тема 5. Інформаційно-комунікаційне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень

Обговорення теми, Виокремлення джерел управлінської інформації для конкретних рішень.

Тема 6. Людський фактор і психологічні аспекти прийняття управлінських рішень

Обговорення теми, Презентація реферативних робіт.

Тема 7. Управлінський аналіз: поняття, принципи та основні елементи

Обговорення теми, Складання SWOT-аналізу на прикладі конкретної організації.

Тема 8. Прийняття рішень у сфері управління персоналом

Обговорення теми, презентація реферативних робіт.
Тема 9. Середовище прийняття управлінських рішень
Обговорення теми, презентація реферативних робіт.
Тема 10. Планування та реалізація управлінських рішень, контроль за їх провадженням
Обговорення теми, Складання орієнтовного портфелю управлінських рішень на рік.
Тема 11. Методологічні підходи до розробки управлінських рішень
Обговорення теми, Використання методологічних основ оцінки ефективності прийняття управлінських рішень для конкретного рішення.

Теми лабораторних робіт

–

Індивідуальна робота
Реферат

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1.	Аналіз управлінських рішень	16
2.	Відповідальність при прийнятті управлінських рішень	16
3.	Інформаційні технології для прийняття управлінських рішень	16
4.	Інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень	16
5.	Культура проблематизації в практиці прийняття рішення	16
6.	Людський фактор щодо розробки та прийняття рішень	16
7.	Методи виявлення проблем	16
8.	Методи економічного обґрунтування управлінських рішень	16
9.	Методи прогнозування управлінських рішень	16
10.	Методи соціально-психологічного обґрунтування управлінських рішень	16
11.	Методологія ухвалення управлінського рішення	16
12.	Місце прийняття управлінських рішень у системі управління	16
13.	Моделі прийняття рішень (класична, ірраціональна, поведінкова).	16
14.	Моделювання при прийнятті управлінських рішень	16
15.	Мотивація при прийнятті управлінських рішень	16
16.	Організація як управлінська функція при прийнятті управлінських рішень	16
17.	Основи теорії прийняття рішень	16
18.	Особливості розробки і прийняття стратегічного рішення	16
19.	Планування при прийнятті управлінських рішень	16
20.	Портфель управлінських рішень та принципи його складання	16
21.	Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику	16
22.	Принципи, що впливають на розробку і реалізацію прийнятих управлінських рішень	16
23.	Прогнозування при прийнятті управлінських рішень	16
24.	Психологічний аспект прийняття управлінських рішень	16
25.	Роль і зміст управлінського аналізу в управлінні організацією	16
26.	Стратегічний контролінг при прийнятті управлінських рішень	16

27.	Технологічні особливості рішення завдань і проблем в управлінні	16
28.	Технологічні рівні ієрархії розробки та прийняття рішень	16
29	Умови внутрішнього середовища для прийняття управлінських рішень	16
30.	Умови зовнішнього середовища для прийняття управлінських рішень	16

Самостійна робота

Підготовка до практичних занять (вивчення лекційного матеріалу, підготовка есе), Підготовка та презентація реферативної роботи (тема вибирається зі списку)

Література та навчальні матеріали

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА
1. Боровик М.В. Управлінські рішення : конспект лекцій для студентів бакалавріату всіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 81 с.
2. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень : навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2003. 420 с.
3. Кушлик-Дивульська О.І., Кушлик Б.Р. Основи теорії прийняття рішень. К., 2014. 94с.
4. Лариса Наливайко, Тетяна Симоненко. Методи прийняття управлінських рішень. Конспект лекцій з навчальної дисципліни. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 67с.
5. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навчальний посібник ; за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця, к.е.н., доц. М. М. Шигун. Житомир : ЖДГУ, 2004. 352 с.
Ніколіна І.І. Системи прийняття рішень : Опорний конспект лекцій. Вінниця : Вінницький торговельно-економічний інститут, 2017. 108 с.
6. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Аналітичне забезпечення управлінських рішень». Тернопіль : Тернопільський національний економічний університет, 2019. 183 с
7. Прийняття управлінських рішень: Навчально-методичний комплекс дисципліни КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. : М.О. Кравченко, В. Я. Голюк. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 55 с.
ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА
1. Виноградський М., Беляєва С., Виноградська А., Шканова О. Управління персоналом : навчальний посібник. К : Центр навчальної літератури, 2006. 500 с.
2. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник ; [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. 209 с.
3. Теоретичні основи забезпечення якості прийняття управлінських рішень в умовах європейської інтеграції : монографія ; М.М. Новікова, Н.О. Кондратенко, М. В. Боровик та ін. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2020. 335 с.
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ
1. http://library.kpi.kharkov.ua/
2. http://web.kpi.kharkov.ua/
3. Ефективні методи прийняття управлінських рішень. URL : https://blog.agrokebety.com/shcho-take-pryynyattya-efektyvnykh-upravlinskikh-rishen
4. Процес прийняття управлінських рішень. URL : https://pidru4niki.com/14210923/investuvannya/protses_priynyattya_upravlinskih_rishen

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів за такими критеріями:
Активність при вивченні тем на лекціях - 20 балів
Робота на практичних заняттях за темами: 20 балів
Самостійна робота за темами: 10 балів
Індивідуальне завдання10 балів
Поточне тестування 20 балів
Залік 20 балів

Критерії оцінювання підсумкового заліку:
.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач кафедри
Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

26.06.23

Гарант ОП
Лариса ГРЕНЬ